

Juridikavdelningen
Charlotte von Mentzer
Anna Svärd
Anders Högstedt

Rätten till garantipension för personer som är födda 1938 eller senare och rätten till garantipension till omställningspension - vid utlandsbosättning inom EU/EES eller i Schweiz

Pensionsmyndighetens ställningstagande

- 1) Pensionsmyndigheten ska vid en ny ansökan om garantipension för en person som är bosatt i ett annat EU/EES-land än Sverige eller i Schweiz avslå begäran, om beslutet fattas efter den 7 december 2017.
- 2) Pensionsmyndigheten ska besluta om att dra in garantipensionen och räkna om den allmänna pensionen för en person som får garantipension i Sverige och som avser att bosätta sig i ett annat EU/EES-land än Sverige eller i Schweiz, efter den 7 december 2017.
- 3) Pensionsmyndigheten ska genom omprövning ex officio besluta om att dra in garantipensionen för en person som efter den 7 december 2017 är bosatt i ett annat EU/EES-land än Sverige eller i Schweiz och som får garantipension.

Bakgrund¹

EU-domstolen har i dom av den 7 december 2017 i mål nr C-189/16 *Bogusława Zaniewicz-Dybeck mot Pensionsmyndigheten* klarlagt att den svenska garantipensionen till ålderspension för personer födda 1938 eller senare är en minimiförmån enligt bestämmelserna i artikel 50 i förordning (EEG) nr 1408/71.² EU-domstolen berör enbart garantipensionen för personer födda 1938 eller senare. Pensionsmyndigheten anser dock att domen har betydelse även för hanteringen av ärenden som avser garantipension till omställningspension enligt 81 kap. socialförsäkringsbalken (SFB). Detta rättsliga ställningstagande omfattar därför både garantipension för personer som är födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension.

Skäl

EU-domstolens klassificering av garantipension till personer födda 1938 eller senare leder till ett förändrat synsätt vad gäller möjligheten att exportera den bosättningsbaserade garantipensionen inom EU/EES eller till Schweiz. Det finns på grund av domstolens dom inte längre rättsligt stöd för att exportera garantipension för personer bosatta utanför Sverige men inom EU/EES eller i Schweiz enligt förordning 1408/71 eller förordning 883/2004. Vidare saknas sådant stöd i nationell rätt, det vill säga socialförsäkringsbalken.

¹ Se också rättsutredning 2018-04-25

² Artikel 50 motsvaras av artikel 58 i förordning (EG) nr 883/2004.

Pensionsmyndigheten måste beakta rättsverkningarna av domen i sin tillämpning och tar här ställning till hur detta förhållande ska hanteras i myndighetens beslutsfattande.

Att någon exporträtt för garantipensionen för ålderspension samt för garantipension för omställningspension inte längre finns, får effekter för den praktiska hanteringen av garantipensionsärenden som avser:

- 1) nybeviljande av garantipension där den enskilde är bosatt i annat EU/EES-land än Sverige eller i Schweiz,
- 2) situationen där den enskilde får garantipension och är bosatt i Sverige, men avser att bosätta sig i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz, eller
- 3) situationen där den enskilde får garantipension och sedan tidigare är bosatt i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz.

Ställningstagande nr 1

Pensionsmyndigheten har att beakta gällande rätt vid beslutstillfället. Eftersom det inte längre finns rättsligt stöd för att exportera garantipension utanför Sverige inom EU/EES eller till Schweiz ska Pensionsmyndigheten vid beslut om garantipension, som fattas från och med den 7 december 2017, besluta om avslag om den enskilde är bosatt i annat EU/EES-land än Sverige eller i Schweiz. Detta gäller oavsett när ansökan kommit in och för vilken tid ansökan avser.

Ställningstagande nr 2

Eftersom garantipensionen inte är att anse som en förmån som kan exporteras ska Pensionsmyndigheten vid beslut om garantipension till ålderspension samt vid beslut om garantipension till omställningspension som fattas från och med den 7 december 2017 besluta om avslag eller om att dra in förmånen, om den enskilde avser att bosätta sig i annat EU/EES-land än Sverige eller i Schweiz. Indragning av garantipension ska göras tidigast från och med månaden efter den då Pensionsmyndigheten konstaterat att personen är bosatt i ett annat land inom EU/EES eller i Schweiz.

Ställningstagande nr 3

Så som anges i skälen för ställningstagandena ovan, finns inte längre rätt till export av garantipension och Pensionsmyndigheten ska därför inte bevilja garantipension för personer som inte är bosatta i Sverige.

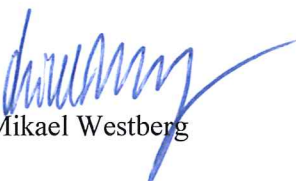
Det som EU-domstolen har konstaterat kan närmast beskrivas som att den hittillsvarande svenska rättstillämpningen i fråga om beräkning av garantipension med tillämpning av förordningarna har sitt ursprung i ett klassificerings- och metodfel hos myndigheten. Om en omprövning med stöd av 113 kap. 31 § 1 SFB inte skulle kunna göras för personer som redan får garantipension och är bosatta inom EU/EES eller i Schweiz, skulle frågan om en persons bosättning inte ha avgörande betydelse för rätten till garantipension. Det skulle kunna medföra att garantipension framgent betalas ut under lång tid och med stora belopp till personer som inte längre har ett försäkringsskydd för förmånen. En sådan tillämpning skulle vara oförenlig med

försäkringsmässigheten såsom den kommer till uttryck i flera bestämmelser i socialförsäkringsbalken (se 4 kap. 3 §, 5 kap. 9 § 12 och 16, 5 kap. 18 §, 53 kap. 4 § och 75 kap. 4 § SFB).

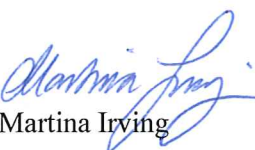
Mot denna bakgrund föreligger synnerliga skäl att ompröva de aktuella besluten med stöd av 113 kap. 31 § 1 SFB. Beslut om garantipension till personer som inte längre är bosatta i Sverige men inom EU/EES eller i Schweiz, ska därför omprövas med effekt att förmånen dras in, med undantag för den situation som avses i 5 kap. 18 § SFB.

Detta rättsliga ställningstagande har beslutats av chefsjurist Mikael Westberg efter föredragning av enhetschef Martina Irving. I beredningen har Anna Svärd, Charlotte von Mentzer och Anders Högstedt, alla tre jurister, deltagit.

Beslutet har föregåtts av beredning med utvecklingsavdelningen och produktionsavdelningen. Beslutet har fattats efter samråd med Pensionsmyndighetens vikarierande generaldirektör.



Mikael Westberg



Martina Irving

